

YEM AMACIYLA İTHALİ İSTENEN GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ FG72 SOYA ÇEŞİDİ VE ÜRÜNLERİ İÇİN BİLİMSEL RİSK DEĞERLENDİRME RAPORU

Bilimsel Risk Değerlendirme Komitesi, Uluslararası resmi rapor ve bilimsel çalışmalar üzerinde yürüttüğü incelemelere dayanarak (EPA, EFSA, OECD, FRANZ vd.) aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır.

Bilimsel Komite, FG72 soya çeşidinin yem olarak kullanım amacıyla ithal edilmesinin potansiyel risklerini değerlendirmiştir. FG72 soya çeşidine biyoteknolojik yöntemlerle aktarılan genlerin yapısı, DNA dizilimi, promotor ve terminatör bölgeleri, ekstra DNA dizileri ve gen aktarım yöntemi ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu çeşit ile ilgili bilimsel araştırmaların sonuçları (alerjik ve toksik etki analizleri, genetik modifikasyonun kararlılığı, morfolojik ve agronomik özellikler, hedef ve hedef dışı organizmalara etkisi, abiyotik ve biyojeokimyasal), risk değerlendirmesi yapan ve diğer kuruluşların görüşleri (EFSA, EPA, OECD, FRANZ vb.), başvuru dosyasında bulunması gereken dökümanlar ve farklı ülkelerde uzun süreli üretim ve tüketim durumları göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca söz konusu GD soya çeşidiyle yapılan hayvan besleme çalışmaları da incelenerek, yem olarak kullanımı sonucu ortaya çıkabilecek riskler değerlendirilmiştir. İlave olarak, bu mısır çeşidinin ülkemizde kazayla yayılması durumunda oluşabilecek tarımsal ve çevresel riskler de göz önünde bulundurulmuştur.

Eldeki veriler, FG72 çeşidinin, geleneksel soya çeşitleri ile benzer özellikler taşıdığı, bir değişikliğe uğramadığı ve besin madde içeriği ile tarımsal özellikleri açısından da bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Risk Değerlendirme Komitesi güncel bilgiler ışığında FG72 çeşidi ve ürünlerinin yem olarak kullanılması halinde insan, hayvan ve çevre sağlığı açısından olası bir risk oluşturmayacağına oy birliğiyle karar vermiştir.

Risk Yönetimi

Bitki ve bitki dışı organizmalardan gen aktararak elde edilen bitki ve ürünlerini tüketen hayvanlar üzerindeki olası etkilerin zaman ve gelişen teknolojilere bağlı olarak değişebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu görüşü doğrulayan EFSA, OECD, EPA, VKM gibi kurumlar; biyoteknoloji şirketlerini kapsamlı saha ve güvenlik araştırmalarına yönlendiren mevzuat düzenlemeleri yapmaktadırlar. Bu çerçevede oluşturulan kararlara göre;

1. Tarımsal üretimde dünyada artan nüfusa paralel olarak ürün miktar ve kalitesini artırmak, insan ve çevre sağlığına olumsuz etkileri azaltmak amacıyla klasik ıslah yöntemlerin yanında modern biyoteknolojik yöntemlerin kullanımı gerekli olabilmektedir,
2. Söz konusu GD organizmalar ile ilgili yapılan risk değerlendirmeleri kesinlikle bilimsel temellere dayandırılmalıdır,

3. Bu ürünler ile beslenen hayvanlardan elde edilen et, süt ve yumurta gibi gıdaların güvenliği, bilimsel kanıta dayalı risk öngörüsü süreçleri ile uygun biçimde kamu kurumları ve araştırmacıları tarafından sağlanmalıdır (Heinemann 2009; Yaşar 2011).

Risk yönetiminin planlanması ve bu planın uygulanması Bilimsel Risk Değerlendirme Komitesi'nin sorumluluğu dışındadır. Ancak Komite, başvuru sahibi tarafından sunulan risk yönetim planını, bilimsel içerik yönünden değerlendirir. Olası risk durumlarında 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu ve ilgili yönetmelikler uyarınca gerekli önlemler alınmalıdır. Bununla birlikte risk yönetim planı şunları içermelidir:

1. GD çeşitle ilgili olası riskler konusunda ürünü işleyenler ve kullanıcılar ithalatçı firma tarafından bilgilendirilmelidir.
2. Ürünün dağıtımını yapan ve kullanan kişiler tarafından kaydedilen bilgilerin paylaşılması için ulusal düzeyde bir eşgüdüm ve bilgi sistem ağı (Europa Bio benzeri) kurulmalıdır.
3. GD ürünlerin kaza ile ve/veya sabotajla büyük ölçekte çevreye yayılması durumlarında kurulacak eşgüdüm ve bilgi sistem ağı yardımıyla hızlı ve kapsamlı önlemler alınmalıdır.
4. İthalatından son ürün olarak kullanılıncaya kadar geçen süreçte ithalatçı ve tedarikçileri, yıllık olarak genel gözetim ve değerlendirme raporlarını Bakanlığa sunmalıdır.
5. Genetik değişiklik ile ilgili dosyada sunulan kalitatif ve kantitatif analiz metotları da resmi kontrol analizlerinde dikkate alınmalıdır.